

оплату житлово-комунальних послуг. Витрати домогосподарств на освіту, відпочинок та культуру, охорону здоров'я є інвестиціями у розвиток людського потенціалу, однак ці групи витрат в Україні є доволі низькими. Особливістю споживчої поведінки вітчизняних домогосподарств є обмеження витрат на відпочинок та задоволення соціально-культурних потреб членів домогосподарств. Це зумовлено недостатнім рівнем доходу домогосподарств.

Отже, на нашу думку, з метою покращення фінансової поведінки домогосподарств доцільно на загальнодержавному рівні розробити заходи спрямовані на підвищення економічної активності громадян та зростання рівня трудових доходів населення.

Література:

1. Кізима Т. О. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та доміанти розвитку: монографія. Київ: Знання, 2010. 431 с.

2. Проданова І.І., Болонна М.В. Оцінка доходів і витрат домогосподарств України в сучасних економічних умовах. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 7. С. 617–622.

3. Структура сукупних витрат домогосподарств. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2007/gdvdg_rik/dvdg_u/strukt2010_u.htm (дата звернення 10.04.2018)

Білан Олександр Анатолійович

ст. гр. ФМ-12, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Сидор І.П.

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

Із часів незалежності України розпочався процес формування та розвитку відповідної фінансової системи держави однією із ключових ланок якої є місцеві бюджети. Місцеві бюджети активно впливають на соціальні і економічні процеси в адміністративно-територіальних одиницях, створюють спроможність для розв'язання загальнодержавних проблем на місцевому рівні та підвищення рівня життя громадян. Водночас, найбільш актуальним питанням сьогодення є нестача фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування та нестабільність їхніх дохідних джерел, що останнім часом набуло загальнодержавної проблеми. Саме тому, забезпечення достатнього обсягу фінансових ресурсів у місцевих бюджетах можливе лише в результаті проведення реформ у системі оподаткування та створення нових інституційних

моделей ефективного функціонування органів місцевого самоврядування [2].

Відповідно до положень Бюджетного кодексу України, доходи місцевих бюджетів включають:

– податкові надходження – обов’язкові платежі, які сплачуються платниками податків і зборів та надходять до бюджетів різних рівнів відповідно до податкового законодавства;

– неподаткові надходження – доходи, що одержує держава від власності, підприємницької діяльності, фінансових санкцій та інших доходів, що не відносяться до обов’язкових податків, зборів та платежів;

– доходи від операцій з капіталом – доходи бюджету у вигляді надходжень від продажу основного капіталу, дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, державних запасів товарів, землі та нематеріальних активів;

– трансферти – кошти, одержані від інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших держав або міжнародних організацій на безоплатній та безповоротній основі [1].

На сьогоднішній день в Україні найбільшу питому вагу в структурі доходів місцевих бюджетів займають податкові надходження, а також трансферти. Розподіл податкових надходжень між державним та місцевими бюджетами є таким, що не лише не сприяє самостійності органів місцевої влади та фінансовій незалежності від держави, а й відбувається надмірне вилучення з регіонів податкових надходжень у вигляді податку на прибуток, ПДФО, ПДВ та інших податків і зборів. Внаслідок такого вилучення у органів місцевої влади і управління відсутня зацікавленість у пошуку резервів зростання надходжень до місцевих бюджетів.

Проблема зміцнення доходної бази місцевих бюджетів за рахунок власних джерел наразі потребує особливої уваги, адже не зважаючи на здійснення бюджетної децентралізації з 2015 року щорічні нововведення у сфері наповнення місцевих бюджетів не можна назвати логічними та ефективними. Для прикладу, при запровадженні надходження до місцевих бюджетів 10% податку на прибуток підприємств реального сектору економіки, закріплено розщеплення ПДФО у розмірі 25% у доходи державного бюджету. Таким чином, під егідою бюджетної децентралізації уряд однією «рукою» надає додаткові джерела надходжень до місцевих бюджетів, а іншою – забирає. Водночас, бюджетна децентралізація передбачає зростання доходів місцевих бюджетів та відповідно зростання повноважень з дотриманням принципу субсидіарності. Такий підхід сприятиме зацікавленості місцевих органів влади в розбудові економіки на принципах ефективності та самостійності і дозволить забезпечити

необхідну відповідальність й підзвітність місцевих органів влади перед суспільством [3, с. 46].

На нашу думку, у сфері реформування системи оподаткування необхідно звернути увагу на поєднання прогресивної та пропорційної шкали оподаткування. Оскільки переважання пропорційного оподаткування створює нерівномірне податкове навантаження на платників податків та порушує принцип нейтральності в оподаткуванні. Вважаємо, що оптимальним є варіант забезпечення наповнення місцевих бюджетів у пропорції 50% усіх податків і зборів, які сплачуються платниками по території конкретної адміністративно-територіальної одиниці.

Основними проблемами у формуванні доходів місцевих бюджетів в Україні є:

- низький рівень адміністрування місцевих податків і зборів;
- переважання міжбюджетних трансфертів в структурі доходів місцевих бюджетів;
- недосконалість системи короткострокового планування доходів місцевих бюджетів та нереалістичність планових показників доходів бюджету, що створює ризики виконання дохідної частини місцевих бюджетів.

Основними напрямками розв'язання проблем фінансового забезпечення місцевих бюджетів є:

- посилення зв'язку між соціально-економічним і бюджетним плануванням адміністративно-територіальних одиниць;
- запровадження прогресивної системи оподаткування;
- удосконалення системи розподілу міжбюджетних трансфертів та реформування місцевого оподаткування.

Для посилення фінансової незалежності місцевих органів влади перспективним напрямом дослідження є визначення шляхів збільшення фіскальної ролі місцевих податків і зборів із врахуванням досвіду європейських країн.

Література:

1. Щербань О. Д. Напрями удосконалення формування доходів місцевих бюджетів. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/napryami-udoskonalennya-formuvannya-dohodiv-mistsevih-byudzhetiv>

2. Проценко Ю. М. Проблеми формування дохідної бази місцевих бюджетів. *Ринкова економіка : сучасна теорія і практика управління*. Том 15. Вип. 1. URL: <http://rinek.onu.edu.ua/article/view/93966>

3. Сидор І. П. Податковий і неподатковий механізми наповнення місцевих бюджетів в Україні. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 9. С. 41 – 48.